

PRAFUL DE PE SCÂNDURĂ

Theodor Cristian POPESCU

Despre numirea unui director de teatru

Un teatru transilvănean, de care se leagă începuturile activității mele ca regizor, se află în plin proces de schimbare a direcției. Postul de director general se va ocupa prin organizarea unui concurs de proiecte, ceea ce m-a făcut să-mi pun anumite întrebări privind procesul de alegere a unui director de teatru.

Așezarea unei personalități potrivite la conducerea unui teatru îmi pare a fi un lucru vital, decisiv. Cu cât instituția e mai importantă, cu atât decizia de a numi pe cineva în fruntea ei e mai riscantă. Întrebarea e: cine, cum și în ce măsură își asumă riscul?

Să fie organizarea unui concurs de proiecte, evaluate de către o comisie, cea mai bună formulă pentru atingerea acestui scop? Mie îmi pare o modalitate cam impersonală, mai potrivită cu un examen de admitere, unde alegi ce poți dintre cei ce s-au înscris.

Dacă ai norocul să vină Tompa Gábor sau Constantin Chiriac, conducătorii celor mai performante teatre românești de azi, concursul are sens. Dacă nu, teatrul respectiv e condamnat la câțiva ani de mediocritate. Iar cu un astfel de sistem de selecție nimeni nu poate fi învinuit.

Îți trebuie viziune și ambiție (culturală, dar și politică), să-i numești direct pe Thomas Ostermeier și Sasha Waltz la conducerea Schaubühne-ului berlinez, o decizie care a influențat enorm arta spectacolului contemporan european. Sau pe Jorge Lavelli la Théâtre National de la Colline ori pe Silviu Purcărete la Limoges, mutări ce au generat schimbări majore de discurs artistic în respectivele teatre.

Mie mi s-ar părea normal ca un ministru al culturii, sau un șef al Direcției teatrelor din acest minister, să își asume pur și simplu decizia numirii unui artist pe care-l consideră interesant ca director de teatru. O astfel de decizie ar arăta clar ce fel de orientare dorește să imprime teatrului românesc în perioada mandatului său. În fond, există instrumentul de evaluare anuală a performanțelor unei instituții, ca mecanism de corecție, în caz că alegerea se dovedește mai puțin inspirată. Cred că singurul ministru care a încercat să acționeze astfel a fost Andrei Pleșu la începutul anilor nouăzeci și teatrul românesc părea atunci să răspundă cu o vitalitate în mare parte pierdută acum.

În contextul de azi, în care nu atât mijloacele financiare par a lipsi, ci viziunea care să confere identitate unei instituții teatrale, cred că ne-am putea gândi și la pachete financiare stimulatoare (prin atragerea oamenilor de afaceri locali cărora le pasă de orașul lor), pentru a convinge un eventual artist de valoare (și aici plusez și zic: nu neapărat provenit din interiorul granițelor noastre) să accepte să se dedice unei instituții. Totul pe față, la lumina zilei, într-o campanie ce poate aduce vizibilitate instituției. Știu din experiență că anumite orașe ar putea avea și orgoliul, și mijloacele financiare necesare unui act mai curajos decât așteptarea rezultatului unui concurs de proiecte. În fond, calitatea generală a vieții lor depinde și de calitatea vieții culturale la care au acces.

Iar teatrul românesc ar putea intra astfel, cred, într-o fază mai afirmată, mai coerentă, mai asumată.

Pe când, deci, primul artist important (român sau străin) numit fără concurs la conducerea unui teatru de la noi?